

ב"ה

פרשת פקודי

בצלאל למטה יהודה ואתו אהליאב למטה דן

ריש פ' פקודי

'יהודים' - בזה כולם שווים

במגילה רואים דבר פלא - שבני ישראל נקראים בשם "יהודים". ולכל לראש - "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי גו' איש ימיני", והיינו, שאף שהיה "איש ימיני", משבט בנימין, מכל מקום, נקרא "איש יהודי" (שלכאורה הפירוש הפשוט בזה שהיה משבט יהודה).

וכן בנוגע ל"כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש", שכיון שהיה "מושל בכיפה" ("שלשה מלכו בכיפה... אחשורוש"), בכל העולם כולו, הרי בודאי היו מכל שנים עשר השבטים, ואף על פי כן נקראים בכל המגילה בשם "יהודים" דוקא.

ואין לומר שזהו בגלל ש"בא סנחריב ובלבל את העולם", ולכן לא ידעו לאיזה שבט שייך כל אחד - שהרי מפורש בעזרא ונחמיה שהיו כמה וכמה שהביאו כתבי היחס שלהם והתייחסו כל אחד לשבטו, ועל אחת כמה וכמה בנוגע לכהנים ולוים שידעו ששייכים לשבט לוי עד היום הזה, ואף על פי כן גם הם נקראים בשם "יהודים".

ומובן הביאור בזה - על פי דברי הגמרא "כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי", והיינו, שהשם "יהודי", "יהודים", אינו מצד השייכות לשבט יהודה, אלא אפילו "איש ימיני", ואפילו כהנים ולוים וכל בני ישראל מכל השבטים, נקראים בשם "יהודים", על שם הכפירה בעבודה זרה.

והענין בזה: כל אחד מישראל, באיזה מעמד ומצב שיהיה, אפילו "קל שבקלים", בשמעו שמדובר אודות ענין של עבודה זרה, הנה מיד - ללא שום התבוננות - הוא כופר בעבודה זרה.

וכתורת רבינו הזקן על הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שיהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות, והסיבה לכך שיכול לפעמים לעבור עבירה היא רק בגלל ש"נדמה לו שבעבירה זו עודנו ביהדותו" (כלשון רבינו הזקן בתניא), אבל כשבא לענין של עבודה זרה, שאז אינו יכול לטעות ש"עודנו ביהדותו", אזי כופר בעבודה זרה.

וענין זה הוא בכל אחד מישראל, מאיזה שבט שיהיה, אפילו אם הוא מהשבט הפחות והירוד שבשבטים (כלשון המדרש), הנה בענין הכפירה בעבודה זרה, שעל שם זה נקרא יהודי, הרי הוא משתווה עם החשוב שבשבטים.

ועל דרך שמצינו בנוגע לענין ד"ושכנתי בתוכם", שלצורך מלאכת המשכן לקחו את בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, ואִתּוֹ אהליאב בן אחיסמך למטה דן, ומבואר במדרש שהסיבה לכך היתה כדי "לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוֹעַ לפני דל", היינו, שהמעולה שבשבטים והירוד שבשבטים הם בשוה; ועל דרך זה הם בשוה בקו השלילה, בנוגע לכפירה בעבודה זרה (שהרי "אנכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו"), כיון שכולם שוים בנקודת המסירות נפש.

אמנם, תכלית המסירות נפש היא שתומשך לאחרי זה בכל אברי הגוף כפשוטו, ובכל האברים הרוחניים, היינו, ברמ"ח אברים שהם כנגד רמ"ח מצוות עשה, ובשס"ה גידים שהם כנגד שס"ה מצוות לא תעשה.

וזהו מה שנאמר "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", היינו, שהענין ד"אורה ושמחה וששון ויקר" הוא תשלום הביאור לאחרי ההקדמה ד"ליהודים":

ההתחלה היא: "ליהודים" - ענין המסירות נפש לכפור בעבודה זרה, וכפי שמבאר רבינו הזקן שהיתה אצלם "מסירת הנפש על קדוש השם, שהרי אם רצו להמיר דתם, לא היה המן עושה להם כלום. . . אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ חס ושלום", ובאופן ש"מְנַעַר ועד זקן טף ונשים" עמדו כולם במעמד ומצב ד"יום אחד" - כפירוש המדרש ש"(ויהי ערב ויהי בוקר) יום אחד" מורה ש"הקב"ה יחיד בעולמו", והיינו, שעמדו במסירה ונתינה ומסירות נפש ליחידו של עולם, ועל ידי זה בטלה הגזירה.

ומזה נמשך אחר כך ב"אורה ושמחה וששון ויקר":

לכל לראש – "אורה זו תורה", היינו, שהסתכלו בתורה לדעת כיצד צריכה להיות הנהגתם, ואז ראו שזה ענין של "שמחה", "שמחה זה יום טוב" - שמחה בעולם הזה כפשוטו, שמחת יום טוב, ועד לשמחת פורים באופן ד"לבסומי" "ביין" (כפירוש רש"י), יין כפשוטו, וכן על ידי "משלוח מנות ומתנות לאביונים", והשמחה היא לא רק מצד נשמתו, אלא "ששון זה מילה", "בריתי בבשרכם לברית עולם".

ובאופן שאינו יוצא מהעולם, אלא פועל לשנות את העולם באופן שלא זו בלבד שאינו פוגע בו, אלא אדרבה, שמכבד ומייקר אותו - "ויקר אלו תפילין", כיון ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", ולא זו בלבד שמכירים במעלתו של יהודי, אלא שישנה גם התוצאה ש"יראו ממך", ולכן נעשה מעמד ומצב ד"עמדו זרים ורעו צאנכם".

קטע משיחת פורים, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשל"א חוברת ג ע' 33.

- 1 אסתר ב, ה.
- 2 פרש"י עה"פ.
- 3 ראה מגילה יב, סע"ב.
- 4 שם ט, ב.
- 5 מגילה יא, סע"א.
- 6 ראה ברכות כח, א.
- 7 ראה עזרא ב, סב. נחמי' ז, טד.
- 8 מגילה יג, רע"א.
- 9 ולהעיר מאריכות השקו"ט בגמרא (שם יב, א) "שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כלי', אמר להם, אמרו אתם, אמרו לו, מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו. אמרו לו, אמור אתה, אמר להם, מפני שהשתחוו לצלם, אמרו לו, וכי משוא פנים יש בדבר, אמר להם, הם לא עשו אלא לפנים וכו'".
- 10 ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמז (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.
- 11 ואתחנן ו, ד.
- 12 פי"ד.
- 13 תנחומא תשא יג (בסופו). שמו"ר פ"מ, ד. הובא בפרש"י עה"ת ויקהל לה, לד.
- 14 תרומה כה, ח.
- 15 איוב לד, יט.
- 16 שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ח, וש"נ.
- 17 זח"א קע, ב.
- 18 תו"א מג"א צז, א. צט, ב. קכ, ד.
- 19 ראה גם שיחת פורים תשכ"ו סי"ד (תו"מ חמ"ו ע'149). וש"נ.
- 20 אסתר ג, יג.
- 21 ב"ר פ"ג, ח. הובא בפרש"י עה"פ.
- 22 בראשית א, ה.
- 23 מגילה ז, ב.
- 24 לך לך יז, יג.
- 25 ישעי' סא, ה.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה